

Secció oberta

Algunes reflexions necessàries sobre la televisió pública

Crònica de l'INPUT 2000

per Gemma Larrègola

Professora titular del Departament de Comunicació Audiovisual i de
Publicitat de la UAB

Quina és i quina hauria de ser la programació de la televisió pública en aquesta era digital que estem vivint? L'Input d'enguany (Halifax, maig de 2000) pot ser una plataforma vàlida per plantejar-ho.

L'INPUT és una conferència internacional de televisions públiques d'arreu del món que aplega produccions que, com explicàvem fa tot just un any en aquesta mateixa publicació, han de ser d'esperit innovador tant per la forma com pel plantejament; suposar un repte als valors professionals tradicionalment establerts; generar polèmica als seus països d'origen, per la forma o el contingut; o tenir l'objectiu de superar barreres socials, culturals, racials o fins i tot econòmiques.

Ens hem estimat més repetir això mateix que dèiem fa un any i que podríem haver dit ara en fa 23, quan va néixer l'INPUT, que no pas referir-ho de nou, perquè d'INPUT només n'hi ha un i els criteris de selecció de programes a l'Input són aquests.

Però la diferència entre aquest i altres INPUT, tot i cenyir-se als mateixos criteris de selecció, és que ha aportat poca originalitat i s'hi han esbossat poques noves tendències. Pel que fa al valor polèmic, aquest any l'ha tingut el propi INPUT en si.

Lluny de voler menystenir l'alt valor d'aquesta conferència, un valor en el qual ens refermem, hem de dir que probablement la minsa originalitat de les propostes que s'hi han presentat, i que emmirallen la realitat, ha acabat essent el que li ha donat la vàlua perquè ha refermat la necessitat d'una reflexió seriosa sobre cap a on ha d'anar la televisió pública, programàticament parlant.

Al llibre *La televisió pública a l'era digital* de Miquel de Moragas i Emili Prado, parlant de la programació, s'exposa: «hi ha dues concepcions possibles per a la televisió pública. Una que li atorga un paper subsidiari en el sistema audiovisual, una televisió que ofereix aquells programes que la televisió privada no fa perquè interessin a poca gent o perquè són massa cars. L'altra li atorga un paper protagonista, amb una programació per al públic en general i que li garanteix una quota de penetració àmplia, que li permet complir amb un ampli ventall d'objectius com a servei públic» (M. de Moragas i E. Prado, p. 371).

L'INPUT de Halifax es decanta cap a la primera opció, la que cobreix més aviat el camp de la subsidiarietat. Hi ha pocs programes que compaginin la qualitat de la programació i les àmplies audiències, poques emissores que encaminin les línies editorials cap a la televisió generalista, que, tal com expliquen Moragas i Prado, ho és «no només perquè intenta oferir programes destinats a un públic heterogeni, sinó perquè cultiva tots els gèneres i satisfà, també, els interessos de les minories».

I aquí és on reprenem la vàlua de l'INPUT. La suma del que s'hi va presentar dona el detall del que s'està fent en l'anomenada televisió de

qualitat. Si ens mirem la mostra deduïm que només el documental està connotat de qualitat. I els altres gèneres? És que el concurs, el *show* i l'«infoshow» no poden ser de qualitat?

És clar que sí. Aquesta era la resposta que latia en la remor crítica provocada pels participants de l'INPUT. Però el cert és que avui només hi ha consens sobre la bona qualitat en el documental, i segur que cal aplicar les idees a tots els formats conjugant la qualitat amb d'altres propostes genèriques.

Un INPUT, per tant, carregat de notes monocordes que han fet dissonar la televisió pública en l'escenari de l'era digital. Per això ha estat capaç de fer sorgir, encara amb més força, el debat sobre la programació i les línies editorials de les emissores públiques d'arreu del món.

I, exposat el marc, és hora de visionar la tria del que s'hi ha portat. Bones peces, segur. Qualitat, segur. No pot ser que el bosc no ens deixi veure els arbres i, en aquest sentit, hi ha hagut tiges i fulles dignes de ser contemplades.

Diversitat de propostes

Destaquen sèries documentals on, des de diferents punts de vista, s'intenta mostrar problemes i conflictes socials actuals. Dos exemples:

Fast Food people (França)

Títol original: *Ceux des Fast Food*

Durada: 45 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: INA

Director: Cristophe d'Hallivillée

Aquest documental s'enquadra en un bloc de programes que presenten «noves feines» i que dibuixa l'univers del començament de la vida laboral de molts joves, tot reflectint les transformacions de la nostra societat, caracteritzada per feines més flexibles i menys duradores. La peça que es va poder veure a l'INPUT presenta els joves que treballen als restaurants de menjar ràpid, la seva feina i la seva vida. A través d'ells descobrim un univers específic de codis, inconvenients i avantatges.

A França, cada any entre 50.000 i 60.000 persones treballen a cadenes de menjar ràpid com McDonald's i Quick. La majoria són menors de 25 anys, alguns encara van a l'escola, i per a altres és el primer treball. Les cadenes de menjar ràpid són habitualment el seu primer contacte amb el món laboral. Sovint combinen els estudis amb el treball precari. Ens els presenten cansats i plens d'estrès. Els veiem treballant, els sen-

tim explicant anècdotes i els veiem fent de mims, representant la feina que fan. Per sobre de la precarietat d'aquestes feines, la cinta mostra la imaginació i l'humor de la generació a qui ha tocat aquest àmbit laboral.

Living with the enemy: drugs (Regne Unit)

Durada: 29 minuts

Títol de la sèrie: *Living with the enemy*

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: BBC TV

Director: Simon Davies

Un programa molt entretingut i emocionant de la unitat de Community Programme de la BBC. Una producció molt acurada on els protagonistes s'esforcen en destacar i demanar el suport de l'espectador. Es tracta d'un exemple del que s'anomena televisió populista.

El programa es basa en la premissa que les opinions consolidades no sempre es formen a partir d'experiències pròpies. Aquest documental busca persones amb moltes diferències i les prepara per posar a prova els seus prejudicis, principis filosòfics i estils de vida durant una setmana vivint amb el seu «enemic» ideològic.

James Hellyer, elegit president de l'associació conservadora de la Universitat de Cambridge, conviu amb un col·lectiu pro-cannabis de Luton.

Aproximant-se més a les qüestions personals, destaquen les tres produccions següents: dos documentals i un «docusoap».

First person plural (EUA)

Durada: 56 minuts, 40 segons

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: Mu Films

Director: Deann Borshay Liem

S'hi explica una experiència personal, la de la realitzadora de l'obra, que narra la seva experiència de mare blanca nord-americana que ha adoptat una òrfena sud-coreana. El documental revela no només una història personal d'identitats perdudes sinó els conflictes sobre la pèrdua cultural resultant de l'assimilació i les actituds dels americans envers els immigrants i les minories.

A través de l'arxiu de fotos de Corea del 1950, pel·lícules domèstiques de 8 mm, el film revela tot el seguit de contradiccions morals i culturals que aquesta situació genera i com una família intenta de reconciliar-les.

A man with HIV (Xina)

Títol original: *Yige AIDS Bingdu Ganranzhe*

Durada: 52 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: China Beijing TV Station

Director: Tong Li

Li Ziliang és un pagès de 31 anys infectat pel virus de la sida i no sap ni quan, ni com, ni on l'ha contret. L'hi van descobrir en una revisió mèdica rutinària l'any 1998. La seva dona va reaccionar negant-li la paraula, l'ajuda al camp i la relació amb els nens. El poble també va tancar-li la porta. Li Ziliang va deixar el seu poble per convertir-se en un proscrit. On va? La pregunta que fa aquesta peça a l'espectador és: pot haver-hi un lloc per a ell a la Terra?

Old men (Xina)

Títol original: Lao Tou

Durada: 92 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: Yang Li Na

Director: Yang Li Na

92 minuts de peça dedicats a la conversa d'un grup d'avis retirats. A la Xina, a Pequín, en una cantonada assolellada a l'hivern i sota l'ombra d'uns arbres a l'estiu. Un costum inamovible, rutinari, la seva única feina: trobar-se cada dia al carrer per comentar la vida, com es la gent que passa, què els fa riure, què els fa plorar i com senten el temps a tots els ossos del cos.

Durant dos anys son gravats diàriament. Amb aquesta documentació s'estructura un «docusoap» de ritme lent, molt assembletat al que la situació comporta.

Quan en aquests dos anys un dels avis es posa malalt, el documental varia i l'escenari s'ubica a l'hospital. Els esdeveniments són les visites i les eternes xerrades sobre la vida, com es la gent que passa, què els fa riure, què els fa plorar i com senten el temps a tots els ossos del cos.

De to més polític-social, trobem dues peces ben diferents i ben interessants alhora, que fan una revisió de la història.

Human Remains (EUA)

Durada: 30 minuts

Any de producció: 1998

Categoria: documental

Producció: Locomotion Films

Director: Jay Rosenblatt

Human Remains mostra la banalitat del diable creant retrats íntims de cinc famosos dictadors. El documental descobreix els detalls privats de les vides d'Adolf Hitler, Benito Mussolini, Iosif Stalin, Francisco Franco i Mao Zedong, els seus menjars favorits, pel·lícules, hàbits i preferències sexuals. No hi ha cap menció de la seva vida pública ni del lloc ocupat a la història. La seva personalitat i els seus trets psicològics són revelats a través d'aquests detalls, extrets de les seves biografies. La utilització de veus en *off* estrangeres dóna al film l'estil documental de la BBC, la qual cosa el fa més versemblant. Una fosca poesia impregna tot el documental, on també hi trobem la ironia i ocasionalment l'humor. L'omissió dels horrors comesos és intencionada. *Human Remains* és una peça fàcilment pervertible, ja que la humanitat de l'anècdota i el diari de vida personal poden emblanquir personalitats socialment i políticament tenebroses i diabòliques.

Id Swiss (Suïssa)

Durada: 90 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: SRL / SF DRS

Set joves realitzadors suïssos examinen la idea de Suïssa i aborden amb un to crític les seves pròpies identitats.

Kamal Musale és fill de mare suïssa-francesa i pare hindú i fa un assaig sobre la romàntica trobada de dues cultures, a través d'un dinar de *curry-raclette*.

Wageh George va créixer al Caire, i va anar a Suïssa per amor. Mentre espera la nacionalitat suïssa, explica com va descobrint què significa «realment» ser ciutadà suís. Aquests són dos dels exemples narratius de les set històries que presenta aquesta peça. Totes set duen a una pregunta final: Suïssa és racista? El més colpidor d'aquesta producció és alguna de les respostes que s'obtenen al final, quan algú gosa dir que, efectivament, els immigrants viuen la xenofòbia a la pell i que, perquè no? El racisme podria ser a Suïssa causa d'una guerra civil.

L'exhibició de tecnologia uneix les dues peces mestres següents:

The miracle of love (Suècia)

Títol original: *Kärlekens Mirakel*

Durada: 50 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Aquesta és la història de la creació humana explicada pel fotògraf Lennart Nilsson. Equipat amb noves tecnologies, ens porta per un fantàstic viatge per tots els estadis del desenvolupament fetal. El document revela el nostre primer naixement en l'úter. Diferents seqüències van

mostrant el creixement del fetus mentre aquesta obra es debat entre el seu títol, el miracle de la vida, i el títol que duu associat: el miracle de la tecnologia.

Walking with dinosaurs (Regne Unit)

Durada: 30 minuts

Any de producció: 1999

Llengua original: anglès

Categoria: documental

Producció: BBC

Com fer un documental sobre la vida dels dinosaures si no existeixen? Aquesta és la història de com 40 éssers extingits tornen a la vida per a aquesta espectacular sèrie de la BBC amb l'ajuda de l'animació per ordinadors i la ciència de la paleontologia. Per a fer aquesta peça s'ha tingut una cura extrema per a aconseguir uns dinosaures anatòmicament correctes, amb moviments naturals i en els hàbitats on van viure.

I, finalment, parem atenció sobre tres produccions:

Run, Lola, run (Alemanya)

Títol original: *Lola rennt*

Durada: 76 minuts

Any de producció: 1997

Categoria: ficció

Producció: WDR

Director: Tom Tykwer

Una peça de ficció que fa poc s'ha pogut veure a les nostres pantalles grans.

Té lloc a Berlin, ara. Un dia d'estiu en què en 20 minuts es decideix sobre l'amor, la vida i la mort. Lola i Manni tenen 20 anys i estan enamorats. Manni treballa de caixer en un concessionari de cotxes. Però avui ha tingut problemes: ha perdut una maleta amb 100.000 marcs i en 20 minuts el seu director vindrà a recollir-los. Si no recupera els diners Manni morirà. Lola disposa de 20 minuts per a salvar la vida de Manni i comença a córrer per trobar-los i salvar el seu amor.

El document explota la passió i la imprevisible història sobre l'amor i el temps per a canviar la vida per sempre. Només 20 minuts separen la vida de la mort.

És un excel·lent recull d'idees i recursos, imatge real, animació i efectes especials per a seixanta minuts de tensió i somriures.

Els *tempos* narratius van ser un dels temes que va recollir aquest IN-PUT. Hem d'esperar que el ritme d'una peça sempre sigui ràpid? Hi hem d'esperar tensió? Podem consumir ritmes lents, ritmes molt lents, ritmes lentíssims?

Sota aquest tema es van presentar diferents peces que hi buscaven la reflexió. La conclusió, probablement, és que el consumidor reclama molta més justificació per a la lentitud que per a la rapidesa.

Rush (Noruega)

Títol original: *Hastwerk*

Títol de la sèrie: Agenda

Durada: 29 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: NRK

Director: Liv Berit H. Gilberg

L'atractiu específic d'aquesta peça ve donat perquè s'hi sap recollir un *tempo* diferent per a cada història. Acaba dibuixant l'objectivitat de la relativitat del temps. Tres històries diferents, en tres *tempos* personals diferents, tenen lloc a l'aeroport noruec de Gardermoen: una periodista, mare soltera, ha de fer un munt de coses abans de pujar a l'avió; una nena que viatja sola es perd per l'aeroport, i un empleat d'una aerolínia busca un passatger que li manca a la fila 20. A quin ritme temporal es desenvoluparà la vida d'aquests personatges durant els 29 minuts que dura la peça? Com diria Milan Kundera: «Existeix un lligam secret entre la lentitud i la memòria, entre la velocitat i l'oblit».

Through a blue lens (Canadà)

Durada: 52 minuts

Any de producció: 1999

Categoria: documental

Producció: National Film Board of Canada

Director: Veronia Alice Mannix

Imatges que parteixen de 70 hores enregistrades a un barri que pateix per la droga, la psicosi i la paranoia de la degradació individual i social. Hi ha 40 drogadictes i 7 policies que passen a formar part de la imatge del barri. Un documental en què els policies entren a la vida dels *homeless* amb una càmera a la mà. Durant 18 mesos els policies graven escenes i construeixen la història dels que, gràcies a ells, es reinsertaran a la societat.